
WATER- SCHAPPEN OVER DE GRENS

DUTCH WATER
AUTHORITIES –
PERSPECTIEF 2019

 DUTCH WATER
AUTHORITIES

COLOFON

UITGAVE

Unie van Waterschappen,
Februari 2016

DRUKWERKPRODUCTIE

Opmeer BV, Den Haag

OPLAGE

200 exemplaren

VOORWOORD

De Verenigde Naties plaatst het thema Water in het hart van duurzame ontwikkeling, met de Sustainable Development Goals die eind 2015 zijn vastgesteld. Het accent is verbreed van drinkwater en sanitatie naar de bredere context van integraal waterbeheer en de randvoorwaarden om dit mogelijk te maken. Dit is nu de mondiale standaard voor water, een standaard die de waterschappen uitstekend past. De waterschappen zijn dragers van de sterke internationale reputatie van Nederland op het gebied van water. Niet als enige, maar wel met specifieke aandachtspunten: onderhoud, beheer, waterveiligheid, watersysteembeheer, zuivering van afvalwater. En daarnaast natuurlijk de uitgekende governance met specifieke taken, bevoegdheden, financiering en het zelfstandige lokale bestuur.

Internationaal werken is waterschappen niet vreemd. Eind 2015 stelde de Uniecommissie Internationale Zaken de visie 2019 vast, met daaraan gekoppeld het werkplan voor het eerste jaar, 2016. Dat is een mijlpaal in het als waterschappen samen internationaal optrekken. Een mijlpaal die we de komende jaren gaan verzilveren, opnieuw door als waterschappen samen sterk te zijn. Deze visie is daarmee op de eerste plaats bedoeld als steun voor de internationale inzet van waterschappen zelf, gericht op organisatieontwikkeling, capaciteit en de verbinding met andere partijen. Het perspectief van de visie is daarom gekoppeld aan de bestuursperiode van de gekozen waterschapsbestuurders.

Deze visie is een samenwerkingsimpuls als collectief van Dutch Water Authorities om onze buitenlandse inzet een gezamenlijke stimulans te geven en daarin kennis te vergroten. En om een bijdrage te leveren aan het internationale beleid van de rijksoverheid, met partners uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen, NGO's en van medeoverheden. Het portaal www.dutchwaterauthorities.com is ons gezamenlijke aanspreekpunt.

Deze visie is niet in beton gegoten. Het internationale werkveld blijft immers sterk in beweging. Als Dutch Water Authorities willen we hierop anticiperen, gekoppeld aan eigen motieven en capaciteit. Met deze visie als basis heb ik het volle vertrouwen dat de wereld zal merken dat Dutch Water Authorities grote stappen vooruit maakt.

Drs. H.Th.M. Pieper
Portefeuillehouder Internationale Zaken

INHOUDSOPGAVE

3 VOORWOORD

7 SAMENVATTING

8 WATERSCHAPPEN OVER DE GRENS

- 9 Internationaal koploper
- 10 Samen sterk: Dutch Water Authorities
- 10 Dutch Water Authorities nu
- 11 Landen
- 12 Behoeftte aan een meerjarenperspectief

14 INTERN: EIGEN HUIS OP ORDE

- 14 Ontwikkelingen
- 14 Intern perspectief 2019

16 EXTERN: DUTCH WATER AUTHORITIES ALS GEZAMENLIJK LOKET

- 16 Ontwikkelingen
- 17 Extern perspectief 2019
- 18 Communicatiestrategie

SAMENVATTING

Sinds 2014 opereren waterschappen internationaal als Dutch Water Authorities. De Uniecommissie Internationale Zaken heeft eind 2015 een meerjarenperspectief vastgesteld op het gezamenlijke internationale werk van waterschappen. Dit perspectief biedt waterschappen houvast bij het vormgeven van de internationale ambities. Tegelijkertijd biedt het een aanknopingspunt voor externe partijen, nationaal en internationaal. Het perspectief geeft met aandachtsgebieden, kerntaken en unique selling points aan waarop waterschappen voor hun meerwaarde zijn aan te spreken.

Het perspectief benoemt de waterschapsmotieven van internationale samenwerking: het eigenbelang van de organisatie (goed werkgeverschap en behalen eigen waterdoelen), onze maatschappelijke verantwoordelijkheid (hulp én handel), het ondersteunen van Rijksbeleid en het versterken van ons imago, door meerwaarde te leveren en dit te laten zien.

In vier speelvelden worden de ambities omschreven: het internationale speelveld, het nationale speelveld, de waterschappen zelf en Dutch Water Authorities als de verbindende schakel.

Voor de waterschappen zelf is het zaak om 'internationaal' onderdeel te laten zijn van de kerntaken van de waterschappen. Hiermee voorkomen we zelfgenoegzaamheid, waarvoor de OESO waarschuwt in

haar lovende beschouwing over het Nederlandse waterbeheer.¹

Dutch Water Authorities vervult een loketfunctie naar andere overheden, kennisinstellingen, het bedrijfsleven en NGO's: één gezamenlijke deurbel voor verzoeken om inzet en expertise. In het perspectief voor 2019 wordt dit loket verder ontwikkeld.

Dutch Water Authorities maakt tot 2019 een grote ontwikkeling door. In een ambitieus traject van kennis brengen en halen geven waterschappen invulling aan de OESO kwalificatie 'mondiale referentie', en dragen we bij aan eigen en bredere internationale doelstellingen van Nederland op het gebied van water.

1 OECD, 2014, Water Governance in the Netherlands: fit for the future?

WATERSCHAPPEN OVER DE GRENS

Water verbindt de wereld en goed waterbeheer is een voorwaarde voor ontwikkeling. In een sterk globaliserende samenleving past een brede, internationale blik van de waterschappen. Waterschappen voelen het als een maatschappelijke verantwoordelijkheid om wereldwijd kennis te delen met landen waar waterbeheer grote uitdagingen kent. Tegelijkertijd steunen waterschappen door internationale inzet met bedrijven de exportpotentie van de Nederlandse watersector. 'Internationaal' is bij de waterschappen dan ook geen onbekend aandachtsgebied. Hier- van getuigen beleidsnota's en activiteiten van de waterschappen en de Unie, van de afgelopen 10 jaar. Voorliggende visie bouwt hierop verder.

Buitenlandse partijen doen steeds vaker een beroep doen op Nederlandse kennis van water governance. Het omgekeerde is veel minder het geval, terwijl er voor waterschappen internationaal ook veel te halen valt. En daar loert precies het gevaar – zelfgenoegzaamheid². Internationale samenwerking, ingebed in onze kerntaken, verrijkt onze organisaties met nieuwe technieken, innovaties, projectaansturing, planvorming, denkwijzen en contexten. En het verrijkt onze waterschapsmedewerkers, die *out of the box* ervaring opdoen en zichzelf kunnen ontplooiën. Internationale kansen voor waterschap-

pers dragen zo bij aan goed werkgeverschap.

De interesse vanuit het buitenland in de Nederlandse water governance biedt tegelijkertijd een uitgelezen kans om de meerwaarde van ons werk in eigen land sterker onder de aandacht te brengen. Het werken aan ons imago draagt bij aan het inlopen van de door de OESO geconstateerde *awareness gap* in de Nederlandse samenleving. Door internationale inzet leveren waterschappen een bijdrage aan het Rijksbeleid op het gebied van hulp en handel. Door samen de grens over te trekken met het bedrijfsleven, overheden en kennisinstellingen (de 'Gouden Driehoek') stimuleert inter-

2 OECD, 2014, Water Governance in the Netherlands: fit for the future?

nationaal opereren ook de samenwerking op het thuisfront.

In onderstaand schema zijn de waterschapsmotieven voor internationaal opereren samengevat.

INTERNATIONAAL KOPLOPER

De OESO heeft met haar rapport ‘Water governance in the Netherlands: fit for the future?’ (2014) onze praktijk mondiaal in de schijnwerpers gezet. Het is mooi om daarin een mondiale referentie genoemd te worden. Graag willen wij als waterschappen dat ook blijven. Er blijft volop werk aan de winkel in het licht van klimaatverandering en economische en demografische ontwikkelingen. Waar kennis en innovatie sterk internationaal georiënteerd zijn is een actieve internationale blik van mensen

en waterschappen een vereiste: *Think globally, act locally.*

Waarom gaat het de waterschappen in internationale werkzaamheden? We zijn goed in water governance, langdurig beheer en onderhoud. De inhoudelijke focus sluit naadloos aan bij onze kerntaken, waartoe we belastingen heffen: decentraal integraal waterbeheer, waterveiligheid, verbeteren van de waterkwaliteit en afvalwaterzuivering. Waterschappen onderscheiden zich hierin door een hoge stand van de techniek, integrale aanpak, financiering, duurzaamheid en interactie met overheden, burgers en belanghebbenden.

Motieven	Doel
Goed voor het waterschap als organisatie & de medewerkers	Investeren in kennis over technieken, innovaties, werkwijzen Aantrekkelijk werkgeverschap, investeren in het menselijk kapitaal Cultuur: exploratief, innovatief, samenwerken
Maatschappelijk verantwoorde bijdrage	Solidair met minder bedeelden (hulp): rampenpreventie, duurzame assistentie Steun aan Nederlandse private sector (handel): Topsector Water, bedrijven, regionaal MKB
Uitvoeren van Rijksbeleid (overheid-overheid)	Partnerschap in de regio: gemeenten, drinkwaterbedrijven, kennisinstellingen Bijdrage aan Rijksbeleid samen met Rijk, Rijkswaterstaat en koepels
Versterken imago	Meerwaarde etaleren van belang waterschappen en het Nederlandse model van regionaal waterbeheer, internationaal koploper zijn

Core business waterschappen	
Aandachtsgebieden	Water governance Langdurig beheer en onderhoud
Kernactiviteiten	Decentraal integraal waterbeheer Waterveiligheid Verbeteren waterkwaliteit Afvalwaterzuivering
Unique Selling Points	Technisch hoogstaand Integrale aanpak Wijze van financiering Focus op duurzaamheid Interactie met overheden en stakeholders

SAMEN STERK: DUTCH WATER AUTHORITIES

Het werken in internationaal perspectief is waterschappen niet vreemd. Daar waar wateren onze landsgrens doorsnijden werken waterschappen samen met partnerorganisaties in onze buurlanden. Daarnaast trekken waterschappen steeds meer gezamenlijk op. Sinds 2014 gebeurt dit onder de vlag van Dutch Water Authorities; het gezamenlijke internationale gezicht van de waterschappen en de Unie van Waterschappen. Eén internationaal gezicht helpt om als collectief van waterschappen effectiever internationaal kennis te halen voor de eigen kerntaken, een grotere impact te hebben bij het uitvoeren van projecten en om een grotere maatschappelijke bijdrage te leveren op het gebied van hulp en handel.

Het doel van Dutch Water Authorities is om gezamenlijk de internationale inzet van waterschappen te professionaliseren.

Dit vergroot de zichtbaarheid en maakt slagvaardiger. Het gezamenlijke loket (bestaande uit Uniemedewerkers en waterschappers) verbindt vraag en aanbod van expertise voor buitenlandse projecten met overheden, bedrijfsleven, NGO's en kennisinstellingen. Zo zorgen we er gezamenlijk voor dat de meest geschikte waterschappers goed voorbereid ingezet worden op internationale vraagstukken.

DUTCH WATER AUTHORITIES NU

Dutch Water Authorities richt zich op het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op het gebied van internationale activiteiten van waterschappen in het kader van hulp, handel, rampenpreventie, kennisuitwisseling en internationale belangenbehartiging. We zijn aangehaakt bij het internationale speelveld, als partner van de Rijksoverheid, gemeenten, bedrijfsleven, kennisinstellingen en NGO's. We onderschrijven de Internationale Water Ambitie en dragen daar actief aan bij. We anticiperen op vragen uit het buitenland en nemen deel aan handelsmissies.

Ook is Dutch Water Authorities internationaal actief om kennis te brengen en halen en om effectief in te spelen op internationale ontwikkelingen, bijvoorbeeld onze inzet in het OESO Water Governance Initiative.

Twee internationale terreinen vallen buiten het perspectief van deze visie: grensoverschrijdende samenwerking en de Europese agenda. Het gezamenlijke 'Bureau Brussel' voert (samen met VEWIN) een actieve lobby in Europa. Met de subsidiecoördinatoren van de waterschappen worden de mogelijkheden voor externe projectsubsidies verkend, om de slagkracht in de praktijk te vergroten.

LANDEN

Dutch Water Authorities is wereldwijd actief op het gebied van bevordering van handel (exportbevordering), rampenpreventie en kennisuitwisseling. Daarnaast werken waterschappen op het gebied van internationale samenwerking en hulp – veelal gezamenlijk – duurzaam samen met partneroverheden in zogeheten focuslanden. Dat zijn ontwikkelings- of transitielanden: Bangladesh, Egypte, Ethiopië, Indonesië, Mozambique, Nicaragua, Roemenië, Vietnam en Zuid-Afrika. In toenemende mate worden activiteiten ontplooid in Colombia, Myanmar en Burkina Faso. De ambities voor 2016-2019 zijn voor elk focusland uitgewerkt in het Jaarplan 2016.

Focuslanden zijn die landen waar we zelf actief willen zijn in het opbouwen van een netwerk omdat we daar een belang in

zien. Bijvoorbeeld omdat er “waterschappen” worden opgericht die als partner gezien kunnen worden. Waterschappen werken in focuslanden samen in een government-to-government relatie. Hierin staat de collegiale samenwerking centraal, wat vraagt om tijd en continuïteit. In focuslanden probeert Dutch Water Authorities verschillende maken door een meerjarige, gezamenlijke, gecoördineerde en doelgerichte aanpak van specifieke watervraagstukken in het betreffende land, in synergie met andere Nederlandse projecten en programma's. Landencoördinatoren van waterschappen spelen hierbij een cruciale rol.

Kenmerken focuslanden

1. Er is een waterprobleem dat aansluit bij de kernexpertise van waterschappen
2. Er is een wederzijds belang, dat gediend is met een duurzame relatie
3. Partner is een overheid (overheden) met verantwoordelijkheden voor decentraal waterbeheer
4. Er is sprake van goed openbaar bestuur, waarin mensenrechten worden gerespecteerd
5. Door inzet van meerdere waterschappen en een landencoördinator wordt verschil gemaakt

BEHOEFTE AAN EEN MEERJAREN-PERSPECTIEF

De Uniecommissie Internationale Zaken bepaalt de koers voor de gezamenlijke internationale inzet. Richtinggevend document hierin was de nota 'Geen brug te ver' (2005). De 'Visie Internationaal' (2010) is hierop een actualisatie. De drie pijlers voor buitenlandse activiteiten en samenwerking, namelijk grensoverschrijdende samenwerking, Europese beleidsontwikkeling en internationale samenwerking zijn uitgebreid met ontwikkelingen als de oprichting van het NWB Fonds, het Schokland akkoord en het standpunt van het kabinet om waterschappen en gemeenten meer ruimte voor internationale samenwerking te geven.

Met het ontstane initiatief van Dutch Water Authorities is er behoefte aan een meerjarenperspectief tot 2019. Hiermee wordt een lijn uitgezet waarbinnen elk waterschap eigen beleidskeuzes maakt.

Het meerjarenperspectief kent twee sporen, waarvan hierna een uitwerking volgt: intern (wat staat de waterschappen zelf te doen?) en extern (hoe profileren we ons naar de buitenwereld?).

INTERN: EIGEN HUIS OP ORDE

ONTWIKKELINGEN

De college-akkoorden en beleidsnota's van waterschappen vermelden argumenten voor het ondernemen van internationale samenwerking. In een meerderheid van de coalitieakkoorden nemen waterschapsbesturen een standpunt in over internationale samenwerking. Vrijwel alle waterschappen hebben een beleidskader voor internationale samenwerking.

INTERN PERSPECTIEF 2019

Internationale samenwerking is geborgd in de eigen organisatie (begrotingen, waterbeheerplan, personeelsbeleid). Waterschappen creëren daarmee waarde in de eigen organisatie (kennis & innovatie, mens & organisatie), zorgen voor promotie van de waterschapssector en dragen hun internationale oriëntatie met trots uit. We zijn in staat om snel en adequaat in te spelen op externe verzoeken via het loket van Dutch Water Authorities. We zijn zelf actief op zoek naar kennis en innovatie over de grens die dienen om eigen opgaven beter aan te kunnen pakken, zowel technische kennis als op het gebied van werkwijzen en het opdoen van ervaring. Via deze thema's ontwikkelen we

duurzame relaties met partners in het buitenland, veelal overheden met waterbeheer als kerntaak. Europa, onze 'thuismarkt', verliezen we niet uit het oog. De waterschappen zien internationale samenwerking als belangrijk voor het ook op termijn goed kunnen uitvoeren van hun kerntaken. De waterschappen leveren een bijdrage aan het Rijksbeleid en zijn aangehaakt bij ontwikkelingen binnen de Nederlandse watersector en programma's als de Topsector Water. Er wordt kwaliteit op maat geleverd, gevoed door een stelsel van opleidingen en trainingen in een gezamenlijke (in het P&O-beleid van waterschappen verankerde) leercyclus, waarin de aansluiting met de opleidingsinstituten – waaronder wateropleidingen – en VNG International optimaal ontwikkeld is. 'Dutch Water Authorities' is ingeburgerd als sterk merk. Het NWB Fonds gaat – waar nodig – doelmatig optreden als kassier voor Dutch Water Authorities (ontvanger van subsidies voor internationale samenwerking en betaler van declaraties).

In 2019:

- Is de internationale dimensie verankerd in onze kerntaken; actief op zoek naar kennis en innovatie, andere werkwijzen en ervaringen over de grens om eigen opgaven beter aan te kunnen pakken.
- Is 'internationaal' integraal onderdeel van het personeels- en opleidingsbeleid.
- Is er een gezamenlijke producten/ diensten catalogus, inzetbaar voor buitenlandwerk, waarmee we onze meerwaarde voor de Nederlandse water-sector inzichtelijk maken.
- Zijn communicatie en informatie zodanig ontwikkeld dat alle betrokkenen toegang hebben tot de juiste informatie.
- Is er capaciteit voor externe verzoeken, die aansluit bij de vraag via het loket van Dutch Water Authorities.
- Spelen we snel en adequaat in op externe verzoeken via het loket van Dutch Water Authorities.

Het NWB Fonds

Het NWB Fonds (www.nwbfonds.nl) is een 'goede doelen' stichting met een ANBI status en draagt financieel bij (tot 50%) in de kosten van internationale samenwerking-projecten van waterschappen. Het NWB Fonds geeft voorrang aan internationale activiteiten die onder de vlag van Dutch Water Authorities worden uitgevoerd en die bijdragen aan de krachtenbundeling, professionalisering en internationale positionering van de waterschappen. De projecten moeten aansluiten bij bestaande of nieuwe programma's in Nederland of partnerlanden. Het NWB Fonds richt de cofinanciering op de toegevoegde waarde van de waterschappen (met name ook de rol van credible public partner) en let op aansluiting van de activiteiten bij de (unieke) kerncompetenties van de waterschappen. Het NWB Fonds steunt Dutch Water Authorities met zogenoemd impulsgeld voor krachtenbundeling, professionalisering en internationale positionering. Het NWB Fonds wil ook de visie voor 2019 en het jaarplan voor 2016 met impulsgeld ondersteunen.

EXTERN: DUTCH WATER AUTHORITIES ALS GEZAMENLIJK LOKET

ONTWIKKELINGEN

In 2014 is het gezamenlijke loket Dutch Water Authorities opgericht; één deurbel voor alle internationale vragen aan de waterschappen (www.dutchwaterauthorities.com).

Er wordt ingezet op twee sporen:

1. Zorgen dat externe partijen ons weten te vinden en gebruik maken van het Dutch Water Authoritiesloket.
2. Onderlinge werkafspraken zodat waterschapsexpertise daadwerkelijk geleverd wordt.

Het Dutch Water Authoritiesloket heeft het eerste jaar een grote ontwikkeling door-gemaakt.

In 2015 is bereikt:

- Externe partijen doen steeds vaker een beroep op de unieke expertise van de waterschappen.
- We delen deze informatie onderling. Hiertoe zijn werkafspraken gemaakt met alle waterschappen over de procesgang: vragen die binnenkomen bij het centrale loket van Dutch Water Authorities worden geregistreerd en doorgeleid naar de buitenlandcoördinatoren; vragen die binnenkomen bij de waterschappen worden doorgeleid naar het centrale loket.
- Er zijn mooie samenwerkingsverbanden ontstaan. Enkele voorbeelden: in Matagalpa, Nicaragua, wordt samengewerkt door twee waterschappen, de gemeente Tilburg en drinkwaterbedrijf Brabant Water. Het Nereda-contract met Royal Haskoning DHV (juni 2015) is een voorbeeld van gezamenlijk optrekken met het bedrijfsleven, waarbij waterschappers worden ingehuurd om tijdelijk te ondersteunen bij de opstart van de afvalwaterzuiveringsinstallaties in het buitenland. Arcadis huurt waterschap-pers in voor het Ruimte voor de Rivierproject in Cali, Colombia.
- Dutch Water Authorities ontlast de waterschappen door collectieve producten te maken (presentaties, leaflets, tarieven, inzet bij calamiteiten, standaardcontracten, landeninformatie, etc.).
- Producten worden via Sharepoint gedeeld.

EXTERN PERSPECTIEF 2019

Binnen Dutch Water Authorities is handelingsruimte en snelheid. Er is helderheid over de rollen en verantwoordelijkheid en transparantie in de werkprocessen. Daarnaast bestaat duidelijkheid over de evaluatiemomenten en -criteria en over de beschikbare middelen bij de waterschappen.

In 2019:

- Wordt Dutch Water Authorities vanzelfsprekend geraadpleegd door ministeries, buitenlandse delegaties, bedrijven en andere partijen als plek waar men waterexpertise kan aanvragen.
- Werkt het loket. Dit is te zien aan het groeiend aantal verzoeken om ontvangst en samenwerking richting Dutch Water Authorities. Waterschappen verrijken daarmee hun eigen organisatie (kennis & innovatie, mens & organisatie) en dragen hun internationale oriëntatie met trots uit.
- Gaat een groeiend aantal uitgezonden waterschappers, op basis van de in 2015 ontwikkelde opleidingsgids, optimaal voorbereid op pad met een groeiend aantal werkbezoeken. Zij komen terug met meerwaarde voor de organisatie op vooraf geïdentificeerde terreinen.
- Heeft Dutch Water Authorities een sterke basisorganisatie, bestaande uit waterschappers en Uniemedewerkers, om waterschappen te ontzorgen.
- Opereert de Unie van Waterschappen daar waar nodig als rechtspersoon voor Dutch Water Authorities.

COMMUNICATIESTRATEGIE

De communicatiestrategie is gericht op de waterschappen, het politiek bestuurlijke netwerk, nationale en internationale partners.

Hierin worden vier doelen nagestreefd:

1. Dutch Water Authorities positioneert de Nederlandse waterschappen internationaal als dé experts op het gebied van regionaal waterbeheer;
2. Dutch Water Authorities vergroot de zichtbaarheid van de waterschappen als internationale partner binnen en buiten Nederland;
3. Dutch Water Authorities versterkt het draagvlak en het netwerk voor internationale activiteiten van waterschappen, zowel intern als extern;
4. Dutch Water Authorities is servicegericht, verstrekt heldere informatie, verwerkt vragen over internationale activiteiten van waterschappen snel en adequaat.

In 2016 is de focus van communicatie vooral gericht op profilering van Dutch Water Authorities in Nederland – bij waterschappen en Nederlandse partners (overheid, gelieerde organisaties, bedrijven). De waterschappen en hun potentiële partners zien daarmee de meerwaarde van internationaal samenwerken met de waterschappen, leveren mankracht en ‘drukken op de bel’. Dutch Water Authorities verstevigt haar positie als centraal loket en wint hiermee aan slagkracht, zichtbaarheid en efficiëntie. De positie van waterschappen in Den Haag verstevigt door internationale inzet en waterschappen

hebben meerwaarde binnen de Internationale Water Ambitie van het Rijk.

Vanaf 2017-2019 wordt gewerkt aan het wereldwijd positioneren van Dutch Water Authorities als dé expert op het gebied van regionaal waterbeheer. Hiermee wordt Dutch Water Authorities door de internationale stakeholders gevonden en bevraagd om haar expertise op het gebied van regionaal waterbeheer. Dit versterkt het imago en de positie van de waterschappen binnen en buiten de landsgrenzen.

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

info@dutchwaterauthorities.com
www.dutchwaterauthorities.com

Februari 2016